

■ Ziyadxan Əliyev

Ötən həftə Sumqayıt rəssamlarının Bakıda yenidən fəaliyyətə başlamış "Emin Qəhrəmanovun sənət qalereyası"nda açılmış "Xəzri" adlı sərgisi bədii məkanımızın yaddaqalan hadisələrindən oldu. Bunu şərtləndirən başlıca səbəblərdən biri sərginin sovet dönmündə daha çox "Gənclik şəhəri" kimi məşhur olan Sumqayıtın yaranmasının 70 illiyinə həsr olunması idisə, digəri altı rəssamın yubileyini qeyd edən şəhərdə gedən bədii proseslərin paytaxtda ictimaiyyətə təqdim olunması idi...

Əslində, fəal yaradıcılıqla məşğul olan Sumqayıt rəssamlarının çoxunun adı və yaradıcılığı Bakı tamaşaçılarına yaxşı tanışdır. Belə ki, şəhərin Bakıya yaxın olması, paytaxtda burada təşkil olunan ən müxtəlif sərgilərdə

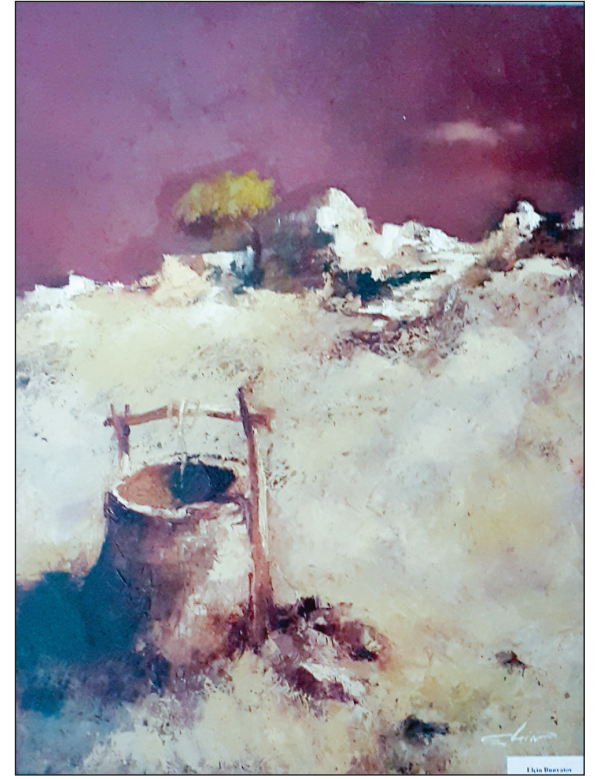
rintəbənzər küçələrinə, Abşeron bağlarına, bizi əhatələyən fauna və flora aləminə münasibəti əvvəlkilərindən fərqlidir. Qalın yaxıllarla ərsəyə gətirilmiş tablolarla Xəzrin "ətri"nin, qumluqların "yanğısı"nın, daşların "istisi"nin rənglərlə ifadə olunmuş parlaq və ekspressiv təqdimatı, heç şübhəsiz, ovqat və yaşantı ifadəsinə kökləndiyindən, görüntüyə gətirilənlər cəlbedici və inandırıcı görünür. Qənaətimizcə, rəssamın yeni əsərlərini səciyələndirən ən başlıca xüsusiyyət, onların hər birində Şərq ruhunun qabarıq duyulması və tamaşaçıya emosional təsir etmək gücündə olmasıdır...

Natürmort janrının çoxəsrlik tarixə malik olmasına baxmayaraq, ona zaman-zaman bədii münasibətin bir-birindən fərqli olduğunu görmək mümkündür. B.Kəngərli, S.Bəhlulzadə, T.Cavadov, T.Nərimanbəyov və b. natürmortlarında gördüklərimiz təbii ki, Avropalı baxışından fərqli olmaqla, təsvir olunanlarda həyatın hələ də davam etdiyini əks etdirir. Elə Rəhim Həşimov, Namiq Cavad və Aydın Əsgərovun "Xəzri" sərgisinin ekspozisiyasına daxil edilmiş natürmortları da vurğuladığımız fərqli yanaşmanın müasir dövrdə də davam etdirildiyini təsdiqləyir.

İxtisasca həkim olan Rəhim Həşimovun ekspozisiyaya daxil edilmiş əsərlərində, onun rənglər aləminə müraciətinin səbəblərini görmək mümkündür. İncəsənətin müalicəvi əhəmiyyətindən yaxşı xəbərdar olan rəssamın

nikbin notlara köklənmiş estetik qaynaq təəssüratı yaradır. Kətan boyu sıralanmış bir-birinə bənzər balıqların yaratdığı ritmdə tamaşaçıya duyulandıra biləcək bədii məqamlar kifayət qədərdir. Onun "Dəstgah" əsəri isə ayrıntı baxımından daha zəngindir. Üfüqi kompozisiyanı dilimlənmiş qarpız, üst-üstə qalqlanmış üzüm, sərinləşdirici işki, çaydan, lavaş, bir-neçə şiş kabab və ...tar təşkil edir. Yemək-içməklə dolu bu süfrədə ilk baxışda "yersiz" görünən musiqi alətinin olduğu danılmazdır. Hələ əl uzadılmayan bu süfrədə tarın yer alması, heç şübhəsiz, burada baş tutacaq hadisələrin tamaşaçıda davamlı olacağı, nikbin ruha köklənəcəyi barədə inam yaratmaq istəyi ilə bağlıdır.

Rəhim Həşimovun "Musiqi alətləri" əsərində bir araya gətirilən tar, kamança, ud, gitara və qavalın bəyaz-gümüşü yerlikdə cəlbedici görkəm almasında həmin çalğı alətlərinin kətan boyu cəlbedici ritmlə yerləşdirilməsinin duyulması təsiri olmuşdur. Rənglərdən qənaətlə, bir qədər də "yarımçıq" istifadə edən rəssam, musiqi alətləri ilə zəngin məkanın özünəməxsus auraya bənlənməsini təmin etməklə, bütünlük-

tablolarında da rənglərin ram olunmuş çalarlarının bu yerlərin "Xəzri-Gilavarlı" təbiətini cəlbedici və yaddaqalan görkəmdə təqdimatı qabarıqdır. "Qədim quyu", "Yayın şiriniyi" və "Kölgə" tablolarında gözümüzə adılşən motivlərin tamaşaçıya duyulandırmaq və onu düşündürmək gücündə olması, ilk növbədə, müəllifin ətrafına nüfuz edici baxışının nəticəsində baş vermişdir.

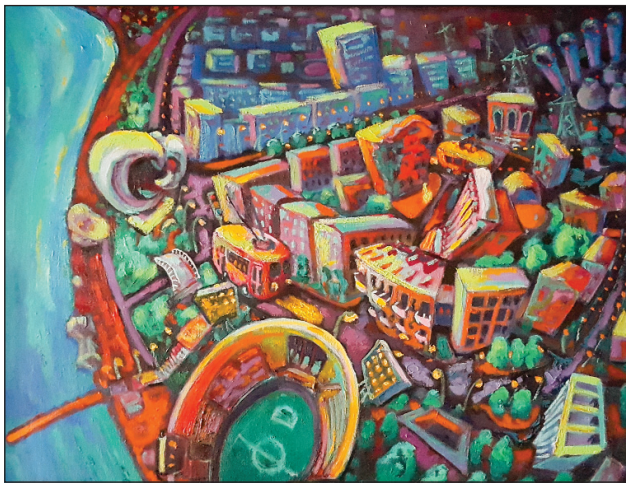
Əsasən rəngkarlıq əsərlərindən ibarət olan bu ekspozisiyaya gənc heykəltəraş Nurlan Məmmədovun kompozisiyalarının daxil edilməsi, bütünlükdə, "Xəzri"yə xoş bir rəngarənglik bəxş etmişdir. Tişə ustasının bu əsərlərində onların uğurlu gələcəyinə zəmanət verən bədii xüsusiyyətlər kifayət qədərdir, də-sək, yanılmaz.

Nurlan Məmmədovun "Yaranmış" və "Mələk" (2012) əsərlərində insanlarda və onların həyatında baş verənlərdə cəlbedici və düşündürücü məqamların axtarışı duyulmaqdadır. Bu əsərlərdə müəllifin təqdimatında həm real, həm də onun təxəyyülünün nəticəsi olan obrazlar özünəməxsus plastik tutumla yanaşı, bilavasitə daşdıqları ovqat yükünə görə də müxtəlifdir. Bütün hallarda görünənlərə rəğmən bu dəzgah heykəltəraşlığı nümunələrinin tamaşaçı duyğularına təsir göstərmək gücündə olduqlarını qeyd etmək lazımdır.

"Xəzri"nin təzadı rəng çalarları

Sumqayıt rəssamlarının yaradıcılıq hesabatı haqqında

onların davamlı olaraq iştirak etməyə imkan vermişdir. Bununla belə, altı rəssam və heykəltəraşın bir araya gələrək, son illərdə ərsəyə gətirdikləri sənət nümunələrini sənətsevərlərə təqdim etmələri hamı üçün çox maraqlı idi. Etiraf edək ki, bunu həm də sərginin iştirakçısı olan altı yaradıcının - İntiqam Ağayev, Aydın Əsgərov, Rəhim Həşimov, Namiq Cavad, Elçin Bünyadov və Nurlan Məmmədovun sənətsevərlərə özünəməxsus dəstəxtə malik rəssam kimi tanınmaları şərtləndirmişdir...

Tanınmış fırça ustası İntiqam Ağayevin Sumqayıt rəssamlarının lideri olması danılmazdır. Öncədən deyək ki, əgər onun bioqrafiyasına Qarabağ müharibəsi daxil olmasaydı, bəlkə də onun yaradıcılığını təşkil edən bədii irsi başqalarından o qədər də fərqlənən olmazdı. Amma onun bir-neçə il ərzində gerçəklikdə heyrət qaynağı axtaran baxışlarının əmin-amanlığa bənlənmiş məkanlar əvəzinə, cəbhə bölgəsində gedən ölüm-dirim mübarizəsinə, barıt qoxusunda "boğulan" təbiət motivlərinə köklənməsi yaradıcılığının müharibə mövzusunun "qırmızı xətt" kimi keçməsinə səbəb oldu və yaradıcılıq axtarışlarına güclü təsir göstərdi. Düzdür, rəssam yeni Bakı sərgisində "cəbhə xatirələri"ne yer ayırmayıb. Odur ki, "Xəzri" sərgisində biz İntiqam Ağayevi bir qədər ənənəviləşən görkəmdə görürük. Amma bu zahirən belədir. Belə ki, burada tanış gələn yalnız təsvir olunan motivlərdir. Əslində isə rəssamın Xəzrin qumlu sahillərinə, qədim içərişəhərin labi-

müxtəlif janrlı əsərlərində mövzu və rəng vasitəsilə tamaşaçı ruhunu oxşamağa çalışması bu mənada diqqətçəkəndir. Onun müxtəlif əşyalardan tərtib olunmuş natürmortlarında bunun təsdiqidir. "İstirahət"ində sərinləşdirici içkiləri ağızları tama gətirəcək limon və quru balıqlarla bir araya gətirən rəssam, sarı və mavi rənglərin qovşağından gözoxşayan bir görüntü yaratmışdır. Sarının "ayrılığı"ni mavinin "ümidverici"liyi ilə qoşalaşdıran müəllifin tamaşaçıya aşıladığı duyğularda həyatsevərliyin mövcudluğu duyulandır. Rəhim Həşimovun "Yaddaş"ı da

də, kompozisiyanın ovqat-ruh yaradıcı gücünü əldə etməyə nail olmuşdur.

Namiq Cavadın çəkdiyi və bu sərgidə göstərilən natürmortlarda da təbiət nemətlərinə göstərilən münasibətin iri yaxıllarla ifadəsində görünənlərin canlılığının əldə olunmasına sənə duyulmaqdadır. Onun "Qızıl güllər", "Heyvalar", "Xurma" və "Gavalıyla natürmort" əsərləri belə natürmortlardandır.

Elə Aydın Əsgərovun ekzotik meyvələrdən ibarət natürmortunda da inandırıcılığın əldə olunması, onun yaddaqalan bədii tutumda tamaşaçıya çatdırılması rəssamın əsas məqsədi kimi çıxış edir. Rəssamın "Fikus", "Kaktusla natürmort" və "Ananasla natürmort" rəng dekorativliyinin mənə-məzmun daşıyıcısı kimi çıxış etməsi diqqətçəkəndir.

Elçin Bünyadovun Abşeronla bağlı

Təsisçi:
**KASPI EDU
MMC**

Baş redaktor:
**İlham
QULİYEV**

Ünvan: Bakı ş.
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
25-ci bina
Telefon: 510-61-92,
"432-88-45,
Faks: 510-61-93
E-mail: kaspiqazeti@gmail.com

Qəzet Mətbuat və
İnformasiya
Nazirliyində
qeydiyyatdan keçib.
Lisensiya №022264,
Qeydiyyat №V 64

Qəzet redaksiyanın
kompüter mərkəzində
yığılıb, səhifələnilib,
"Azərbaycan" nəşriyyatında
çap olunub
Bazar və bazar ertəsindən
başqa hər gün çıxır.

Tiraj: 4005

Müəlliflərin mövqeyi ilə
redaksiyanın mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər